

CATHERINE POZZI

Agnès

IMPROMPTU
Kustannus

CATHERINE POZZI

AGNÈS

Suomentanut Juuso Kortelainen

Impromptu Kustannus

Ranskankielinen alkuteos:
Agnès (1927)

© 2023 Impromptu & Juuso Kortelainen

Suomennos: Juuso Kortelainen
Suomennoksen tarkistus: Osmo Korhonen
Kustannustoimitus: Seija Korhonen

Päälllys ja kannen suunnittelu: Juuso Kortelainen

Kustantaja: Impromptu Kustannus, Helsinki
Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN 978-952-7531-00-6 (nid.)

SISÄLLYSLUETTELO

Catherine Pozzi – ranskalaisen kirjallisuuden suuri tuntematon.....	7
Agnès.....	17
”Kun kerran en tiedä mitään, kaikki kelpaa” – Agnès rakentaa maailmankuvaansa.....	69

CATHERINE POZZI – RANSKALAISEN
KIRJALLISUUDEN SUURI TUNTEMATON

Catherine Pozzi (1882–1934) kirjoitti koko elämänsä ajan mutta julkaisi ensimmäisen kauno-kirjallisen teoksensa vasta 45-vuotiaana. Ennen novellin *Agnès* (1927) julkaisua hän oli kirjoittanut suurelle yleisölle vain muutamia tieteellisiä lehti-artikkeleita ja kritiikkejä. Kuoleman jälkeen julkaistiin kirjailijan toiveiden mukaisesti hänen runolliseksi testamentikseen muodostunut kuuden runon kokoelma ja keskeneräiseksi jäänyt filosofis-runollinen tutkielma. Kaiken kaikkiaan vähäiseksi jääneestä julkaisumäärästä huolimatta Pozzilla on erityisesti runoilijana oma paikkansa Ranskan kirjallisuuden kaanonissa – vaikka hän itse tekikin melkein viimeiseen asti parhaansa jäädäkseen vaille tunnustusta.

*

Catherine Pozzi syntyi monin tavoin etuoikeutettuun perheeseen, jolla oli taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista pääomaa. Hänelle tulivat lapsesta asti tutuiksi Pariisin aristokraattiset ja por-

varilliset kulttuuripiirit. Isä Samuel Pozzi oli maineikas gynekologi ja kirurgi, äiti Thérèse Loth-Cazalis rautatiesuvun perijä. Mutta vaikka isä oli korkeasti koulutettu ja hyvinkin edistysellinen, oli hän naiskäsityksessään pitkälti oman aikansa edustaja, eikä äitikään pitänyt intellektuaalisia pyrkimyksiä naisille tärkeinä. Siinä missä isovelji Jean, myöhemmin menestyksekkäs diplomaatti, sai opiskella parhaissa oppilaitoksissa, täytyi Catherinen tyytyä tytöille riittäväksi katsottuun kotiopetukseen.

Nuoresta pitäen Pozzi kuitenkin tavoitteli monipuolisempaa ja syvällisempää sivistystä kuin häneltä odotettiin. Tästä kertovat jo hänen varhaiset, teini-iän päiväkirjamerkintänsä, joissa on selviä yhtymäkohtia *Agnès*-novellin nuoren päähenkilön intellektuaaliseen, hengelliseen ja fyysiseen itsekasvatusprojektiin.

Pozzi opiskeli, kirjoitti ja kehitti itseään kaikin tavoin koko elämänsä. Kiinnostuksen kohteisiin lukeutuivat muun muassa filosofia, buddhalaisuus, historia, kirjallisuus, latina ja kreikka, psykologian uusi tutkimusala psykofysiologia, biologia, fysiikka, kemia ja matematiikka. Ylioppilastutkinnon Pozzi suoritti vasta 37-vuotiaana ja osallistui sen jälkeen fysiikan, kemian ja biologian kursseille Sorbonnen yliopistossa. Myös musiikilla oli suuri merkitys. Hänen pianonsoiton opettajanaan toimi pianisti, säveltäjä ja peda-

gogi Marie Jaëll, josta tuli monin tavoin merkityksellinen hahmo ja esikuva. Myös Pozzin ensimmäinen julkaistu teksti käsitteli juuri Marie Jaëllin pedagogiikkaa.

Ajan positivistisen filosofian, isän tiukan ateismin ja isoäidin vankan katolisuuden ristitulella Pozzille muodostui erityisen tärkeäksi tieteen ja uskon välisen suhteen tutkiminen ja oman tien löytäminen metafyyysisissä kysymyksissä. Lisäksi hän harrasti monipuolisesti urheilua, esimerkiksi tennistä ja ratsastusta. Kaikkea tätä motivoi tarve löytää oma identiteetti ja kasvaa täydeksi itseksensä.

*

Parhaiten Pozzi muistetaan runoilijana. Vaikka hän kirjoitti läpi elämänsä runoja, julkaisukelpoisena hän piti niistä ainoastaan kuutta, ja vain yksi ilmestyi hänen elinaikanaan. Vuosina 1926–1934 syntyneet *Ave*, *Vale*, *Scopolamine*, *Nova*, *Maya* ja *Nyx* julkaistiin kokoelmana vuosi kirjailijan kuoleman jälkeen. Kuukautta ennen kuolemaansa hän nimesi nämä runot päiväkirjassaan ja totesi, ettei Sapphokaan ollut tarvinnut enempää sanoja kestääkseen läpi aikojen. Ajatus osoittautui josain määrin oikeaksi, sillä runoja on julkaistu arvostetuissa ranskalaisissa antologioissa, ja eten-

kin enigmaattiset rakkausrunot *Ave* ja *Vale* ovat säilyttäneet suosionsa. Pozzin runoja voi lukea suhteessa niin hänen yksityiselämäänsä kuin vuosikymmenien mittaan rakentuneeseen ajatteluunsaakin.

Pozzin elämänmittaisen itsensä kehittämisen ja tiedonjanon kruununa voi pitää teosta *Peau d'âme*. Kirjoitustyö oli alkanut jo vuonna 1915 mutta oli yhä kesken Pozzin kuollessa. Vain muutamia kuukausia hänen kuolemansa jälkeen vuonna 1935 julkaistu teos oli tarkoitettu vasta ensimmäiseksi osaksi suurempaa kokonaisuutta. Pozzi oli pohtinut läpi elämänsä mielen ja ruumiin, aineen ja hengen, vapaan tahdon ja determinismin, tämän maailman ja tuonpuoleisen keskinäistä suhdetta. Hän pyrki kirjoittamaan laajan lukeneisuutensa pohjalta näihin liittyen kaikenkattavan teoksen, joka pakenee määritteilyjä ja kategorisointeja. Sitä voi katsantokannasta riippuen pitää yhtä lailla runoelmana, tieteellisenä tutkielmana kuin filosofianakin. Pozzia itseään tosin tuskastutti ajatus siitä, että teosta luettaisiin pelkästään runoelmana.

Myöhemmin on alettu julkaista myös Pozzin päiväkirjoja ja kirjeenvaihtoa esimerkiksi sellaisen aikansa keskeisten kulttuurihenkilöiden kuin Rainer Maria Rilken, Paul Valéry'n, Raïssa ja Jacques Maritainin, Hélène Kienerin ja Jean Paulhanin kanssa.

Yläluokkainen Agnès elää 1920-luvun Pariisissa menestyneiden, lahjakkaiden ja näkemyksissään varmojen ihmisten ympäröimänä. Hän havahtuu olevansa aikuisikää lähestyessään itse vielä kaikin puolin keskeneräinen ja kelpaamaton.

Agnès tarvitsee elämäänsä muutoksen ja käynnistää itsekasvatusprojektin, jonka tavoitteena on kehittyä tulevan rakastetun arvoiseksi. Samalla hän aloittaa kirjeenvaihdon tuon vielä tuntemattoman kanssa. Kirjoittamalla Agnès tutkii itseään, pohtii uskomuksiaan ja rakentaa maailmankuvaansa. Ja ehkä lopulta kelpaa... mutta kenelle?

Ranskalainen kirjailija Catherine Pozzi (1882–1934) kuvaa monin tavoin omakohtaisessa Agnès-novellissaan itseironisesti mutta psykologisen tarkasti identiteetin etsimistä ja pyrkimystä kasvaa täydeksi itsekseen.

*Kannen kuvassa Catherine
Pozzi 18-vuotiaana.*

9 789527 531006

ISBN 978-952-7531-00-6